

DOI 10.4467/25439561KSR.22.008.16360

NATAŠA POLOVINA

<https://orcid.org/0000-0002-5960-3629>

Univerzitet u Novom Sadu

Novi Sad

SREDNJOVEKOVNE TEME U SRPSKOJ KNJIŽEVNOSTI ZA DECU: ZABORAV I SEĆANJE KAO INSTRUMENTI IDEOLOGIJE

MEDIEVAL THEMES IN SERBIAN CHILDREN'S LITERATURE: OBLIVION AND MEMORY AS INSTRUMENTS OF IDEOLOGY

Sažetak

Od devedesetih godina 20. veka naovamo, u srpskoj književnosti za decu primećuje se pojačano interesovanje za istorijske ličnosti i događaje srpskog srednjeg veka. U bogatom fondu knjiga i slikovnica za decu u kojima se tematizuje srednjovekovna istorija, a čiji su autori Svetlana Velmar Janković, Slobodan Stanišić, Milovan Vitezović i drugi, posebno se izdvajaju određene – gotovo uvek iste – istorijske ličnosti (Stefan Nemanja, Sveti Sava, car Dušan), dok su neke druge potpuno zaboravljene. U radu se ove činjenice razmatraju u ideološkom kontekstu: povratak srednjovekovnoj istoriji i kulturi u književnosti za decu odvija se kroz sećanje na „svetlo doba” srpske istorije.

Abstract

From the 1990s onwards, in Serbian children's literature, there has been an increased interest in historical figures and events of the Serbian Middle Ages. In the extensive collection of books and picture books for children in which medieval history is themed, and whose authors are Svetlana Velmar Janković, Slobodan Stanišić, Milovan Vitezović and others, certain – almost always the same – historical figures (Stefan Nemanja, Saint Sava, Tsar Dusan) stand out, while some others are completely forgotten. The paper discusses these

facts in an ideological context: a return to medieval history and culture in children's literature takes place through the memory of the "bright age" of Serbian history.

Ključne reči: nacionalni identitet, tradicija, sistem vrednosti, Sveti Sava, car Dušan
 Keywords: national identity, tradition, value system, Saint Sava, Tsar Dusan

Krajem osamdesetih godina 20. veka, na prostoru SFR Jugoslavije, paralelno s promenom političkog diskursa, dolazi i do promene sistema vrednosti. Kada je opstanak komunističkog režima u Jugoslaviji postao neizvestan, pred jugoslovenskim narodima pojavio se „zadatak” da što pre „rekonstruišu” vlastite identitete. Ideju bratstva i jedinstva svih jugoslovenskih naroda i naroda i narodnosti vremenom zamenjuje ideja o povratku nacionalnom identitetu, nacionalnoj kulturi i duhovnosti.

Ove promene lako se mogu pratiti i na planu srpske književnosti za decu. Dotadašnji junaci dečje lektire (partizanske družine, istaknuti učesnici narodnooslobodilačke borbe, deca-heroji Drugog svetskog rata) kao da iznenada bivaju „zaboravljeni”. U školskim programima srpskog jezika i književnosti zadržala su se tek poneka književna dela s tematikom iz Drugog svetskog rata, dok se, s druge strane, pravi sve odlučniji zaokret ka temama iz srpske nacionalne prošlosti, naročito one srednjovekovne.

Pojačano zanimanje za srednji vek stara je i široko rasprostranjena pojava: ljudi su, naprosto, u kriznim vremenima modernosti počeli da osećaju snažnu potrebu za nekom „boljom” prošlošću¹. U mnogim kulturama, povratak srednjem veku predstavljao je neku vrstu nostalgičnog interesovanja za svet viteštva i duhovnosti² i romantizaciju srednjovekovne prošlosti. Čini se, ipak, da je povratak srednjem veku u srpskoj kulturi, pa i književnosti za decu, bio više od toga: srednji vek smatra se svetlim dobom srpske istorije, pa se može reći da negovanje uspomena na ovo razdoblje ima i svoje istorijsko, a često i ideološko utemeljenje.

Povratak srednjovekovnim temama u srpskoj književnosti za decu tesno je povezan s poučnom i vaspitnom dimenzijom književnog dela. Kroz priče o srednjovekovnoj prošlosti, deci se, dakle, posreduju nacionalna svest i nacionalna kultura.

Knjiga za Marka Svetlane Velmar Janković³ smatra se knjigom koja je obeležila prodor medievističkih tema u literaturu za decu. Objavljena 1998. godine, ova

¹ A. Gajić, *Srednjovekovni feudalizam, stari i novi*, „Letopis Matice srpske” 2013, nr 491/6, s. 843.

² Idem, *Neomedievalizam u savremenoj društvenoj teoriji*, „Zbornik Matice srpske za društvene nauke” 2013, nr 142, s. 50; S. Pajić, *Vizantija, srednji vek i neki problemi savremene interpretacije*, [w:] *Vizantija u (srpskoj) književnosti i kulturi od srednjeg veka do dvadeset i prvog veka*, red. D. Bošković, Kragujevac, FILUM, 2013, s. 67.

³ S. Velmar Janković, *Knjiga za Marka*, Beograd, Službeni glasnik, Vulkan, 2013.

zbirka pripovedaka je u književnoj kritici odmah označena kao vaspitna, poučna, intelektualna lektira, „hrišćanska u svakom smislu reči”⁴, a S.V. Janković i danas se smatra reformatorom na polju definisanja književnosti za decu i mlade⁵. Knjiga se sastoji iz sedam priča o detinjstvu značajnih istorijskih ličnosti srpskog srednjeg veka: Stefana Nemanje, Save Nemanjića, Stefana Dečanskog, cara Dušana, knez Lazara, Stefana Lazarevića i Marka Kraljevića. Priče o detinjim danima ovih junaka izmišljene su, ali su, kao poučni i vaspitni sloj svake od pripovedaka, iskorišćene istorijske činjenice. Te činjenice „izglobljene” su iz glavnog toka priče⁶, smeštene u završnicu pripovetke. Struktura pojedinačnih pripovedaka ukazuje, dakle, na „istančan postupak poučavanja i upućivanja mladih u kulturnu istoriju svog naroda, koji se ne svodi isključivo na izdvajanje istorijskih podataka u završnici, već se najviše nalazi u nuđenju mogućnosti da se pouka sama otkriva”⁷.

Izbor junaka, njihovi istorijski i legendarni likovi, svakako su doprineli tome da ova knjiga bude ocenjena kao štivo koje ispočetka uspostavlja „dostojan vrednosni sistem kakav ljudskom rodu i nacionalnom biću pripadneli”⁸. Gotovo da nema kritičkog osvrt na *Knjigu za Marka* u kojem se ne razmatra ideološka dimenzija ovog dela, a neki izučavaoci su upravo u toj dimenziji videli njegovu najveću vrednost. Tako je, primera radi, u knjizi *Ideologije u književnosti za decu* Stevana Konstantinovića, ova zbirka protumačena kao „reakcija na blisku prošlost komunističkog ateizma kroz koji je prošlo srpsko društvo u drugoj polovini XX veka”⁹, „rehabilitacija religioznosti”, a oslanjanje na srednjovekovne teme u funkciji je „jačanja osećanja nacionalne pripadnosti i superiornosti u odnosu na pripadnike drugih kolektiviteta”¹⁰.

Ideološka osnova daleko je uočljivija u romanu *Princ Rastko* Milovana Vitezovića¹¹. Identitet glavnog junaka Vitezović upravo i gradi na nacionalnim i religijskim ideološkim postavkama. Vrednosti koje se u ovom romanu stavljaju u prvi plan ne tiču se samo istorijskog značaja Savine delatnosti, već se uspostavljaju i kroz svojevršno potenciranje Savine duhovne i intelektualne nadmoći u odnosu na

⁴ L. Lazić, *Plemstvo roda i plemstvo književnosti*, [w:] http://www.zmajevedecjeigre.org.rs/detinjstvo/br1_99/plemstvo.html [dostup: 10.04.2022].

⁵ S. Golijanin Elez, *Poetika kulture u savremenoj srpskoj književnosti za decu (izazovi intertekstualnih traganja)*, [w:] *Savremena književnost za decu u nauci i nastavi*, red. V. Jovanović, T. Rosić, Jagodina – Kragujevac, Učiteljski fakultet – Pedagoški fakultet, 2010, s. 374.

⁶ P. Pijanović, *Naivna priča*, Beograd, Srpska književna zadruka, Učiteljski fakultet, 2005, s. 202.

⁷ S. Šarančić-Čutura, *Novi život stare priče*, Novi Sad, Zmajeve dečje igre, 2006, s. 94.

⁸ L. Lazić, *Plemstvo roda i plemstvo književnosti...*, op.cit., s. 1.

⁹ S. Konstantinović, *Ideologije u književnosti za decu*, Novi Sad, Ljubitelji knjige, 2006, s. 107.

¹⁰ Ibidem, s. 9.

¹¹ M. Vitezović, *Princ Rastko*, Beograd, Zavod za udžbenike, 2003.

pripadnike drugih naroda¹². Možda iz želje da prilagodi sadržaj uzrastu svojih čitalaca, Vitezović se zadržava na detinjstvu i mladosti Rastka Nemanjića, vladarskog sina koji je rano shvatio da ga vlast ne zanima i odlučio da se okrene knjizi i duhovnosti. Istorijski se malo zna o ovom periodu Rastkovog života, ali čini se da je pisac to pretvorio u svoju prednost¹³, imaginirajući i stvaralački dopunjujući sve praznine u istorijskoj biografiji Save Nemanjića.

Slobodan Stanišić još je jedan od književnika koji su među prvima naslutili da srpska srednjovekovna istorija može biti privlačna mlađoj čitalačkoj publici. Prve knjige ovog autora sa srednjovekovnom tematikom pojavile su se krajem prošlog veka, da bi se njegova zainteresovanost za srednji vek u proteklih nekoliko godina razvila u prave izdavačke poduhvate. Stanišićeva dela posvećena junacima srpskog srednjeg veka okupljena su u edicijama *Deca čitaju srpsku istoriju*, *Život srpskih srednjovekovnih vladara*¹⁴ i *Istorijaska potraga*.

Sam pisac je više puta u svojim intervjuima isticao da se ideja za ove serijale nametnula gotovo slučajno: Stanišić se, upoređujući knjige za decu srpskih i stranih autora, zapitao nema li među srpskim istorijskim ličnostima onih koji bi mogli biti junaci detinjstva¹⁵. Pisac se, dakle, na stvaranje ovih serijala odvažio sa namerom da zadovolji „potrebe” čitalačke publike, da ponudi odgovarajuće uzore na koje se deca mogu ugledati. Kriterijumi na kojima je Slobodan Stanišić zasnovao izbor svojih junaka najlakše se mogu predstaviti kroz primer romana iz edicije *Život srpskih srednjovekovnih vladara*.

Ova edicija obuhvata deset romana koji se, zajedno uzevši, odnose približno na period od 1299. do 1402. godine, kada je srpska srednjovekovna država igrala važnu ulogu na istorijsko-političkoj pozornici. Premda bi sam naslov edicije mogao sugerisati da romani govore o svim srpskim srednjovekovnim vladarima, i letimičan pogled na naslove pojedinačnih knjiga već otkriva da postoje ličnosti kojima je autor ustupio više prostora. U tom smislu, glavnim junakom serijala može se smatrati car Dušan, jer je njemu posvećen najveći broj romana (*Dušan, princ sunca; Dušan, dečak na prestolu; Dušan i Durundilo; Vitezovi Dušana Silnog*)¹⁶. O razlozima ovakvog favorizovanja prvog srpskog cara i najvećeg osvajača u srpskoj isto-

¹² S. Uko, *Rastko Nemanjić – Sveti Sava: aspekti identiteta u ideološkom i kulturološkom obrascu*, „Detinjstvo: časopis o književnosti za decu” 2018, nr 1, ss. 63-71.

¹³ Ibidem, s. 64.

¹⁴ Neki od romana iz ove edicije objavljeni su ranije, kao zasebne knjige (npr. *Dušan, princ sunca*, 1999. godine, *Dušan i Durundilo*, 2001. godine).

¹⁵ S. Stanišić, *Skloni smo brzom zaboravu*, [w:] <http://www.novosti.rs/vesti/kultura.71.html:669864-Slobodan-Stanistic-Skloni-smo-brzom-zaboravu> [dostep: 20.05.2022].

¹⁶ N. Polovina, *Junaci srpske srednjovekovne prošlosti u romanima Slobodana Stanišića: identitet i ideologija*, „Detinjstvo” 2018, nr 1, ss. 55-63.

riji, izjašnjavao se i sam pisac: „Dušan bi trebalo da bude sličan svakom našem dečaku, pre svega po onome što je iskonsko u duhu našeg naroda”¹⁷.

Ideja Slobodana Stanišića da u ediciji *Život srpskih srednjovekovnih vladara* tematizuje život kralja Milutina sama po sebi deluje izazovno. Reč je o vladaru koji, naime, nije „miljenik” srpske historiografije. „Milutin Strašni”, kako Stanišić naziva svog junaka, prikazan je kao veliki ratnik i „pravi potomak Stefana Nemanje”¹⁸, „evropski vladar” koji se viteški ophodi prema svojim protivnicima, i „jedan od retkih koji ispuni sve što obeća”¹⁹. U Stanišićevoj interpretaciji kao da je zaboravljena uobičajena slika kralja Milutina, vladara „u mnogom pogledu grešnog”²⁰, čiji je sukob s rođenim bratom Dragutinom prerastao u pravi građanski rat i koji je naredio oslepljenje svog sina. Premda ne negira ove istorijske činjenice iz Milutinove biografije (u romanima se one objašnjavaju porodičnom neslogom kao „starim srpskim prokletstvom”, dakle, iracionalnim razlozima), Stanišić kao da se trudi da sećanje na Milutina oplemeni pozitivnim aspektima i predstavi ga kao vladara koji je uživao poštovanje svojih podanika. Čak i priču o Milutinovoj ženidbi vizantijskom princezom Simonidom pisac pokušava da prenese svojim čitaocima kao „sticaj neobičnih okolnosti” koje su dovele do braka između petogodišnje devojčice i četrdesetak godina starijeg kralja, kojem je to bio već peti brak (kako je zabeleženo na koricama knjige)²¹. U svakom slučaju, ne zaobilazeći činjenice iz Milutinove biografije po kojima je ovaj vladar ostao najviše upamćen, Stanišić se ipak postarao da ove okolnosti iz Milutinovog života predstavi kao prihvatljive i za ono vreme uobičajene.

Teme iz srpske srednjovekovne istorije prilagođene su i najmlađoj čitalačkoj publici. Četiri slikovnice Jovane Kulauzov Rebe (*Ko je bio Stefan Nemanja?*, *Sveti Sava i Stefan Prvovenčani*, *Kralj Milutin i Stefan Dečanski* i *Car Dušan*), objavljene u edicije *Priče o dinastiji Nemanjića*²², deci predškolskog uzrasta približavaju odabrane ličnosti iz ove vladarske porodice, dok se u ediciji *Srpske vladarke i princeze* iste autorke našla knjiga posvećena kneginji Milici, supruzi kneza Lazara, značajnoj srednjovekovnoj srpskoj vladarki. Kako je navedeno u opisu edicije, *Priče o dinastiji Nemanjića* imaju za cilj „da se deca predškolskog i ranog školskog uzrasta upoznaju sa najvažnijim periodom srpske srednjovekovne istorije, te da na

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ S. Stanišić, *Simonida*, Beograd, Vulkan, 2015, s. 102.

¹⁹ Ibidem, s. 36.

²⁰ V. Ćorović, *Sveta Gora i Hilandar do šesnaestog veka*, Beograd, Manastir Hilandar, 1985, s. 95.

²¹ Broj Milutinovih brakova do danas je ostao nepoznanica za istoričare. Ta nedoumica je, izgleda, ostavila trag i u Stanišićevom pripovedanju o Milutinovom životu: dok se u sažetku na koricama knjige *Simonida* navodi kao peta po redu supruga kralja Milutina, u samom romanu (kao i u drugim romanima ovog serijala) kaže se da je ona bila četvrta Milutinova supruga (Ibidem, s. 68).

²² J. Kulauzov Reba, *Priče o dinastiji Nemanjića*, Beograd, Edit, 2013.

inovativan, kreativan i zabavan način, steknu znanja o sopstvenoj tradiciji, istoriji i kulturi”.

Osvrt na galeriju glavnih knjiga za decu s temom iz srpske srednjovekovne prošlosti, objavljenih u protekle dve ili tri decenije, otkriva nekoliko zanimljivosti. Pre svega, junaci ovih knjiga za decu su pretežno muški likovi, srednjovekovni vladari i pripadnici viših društvenih slojeva, o kojima se piše kao o uspešnim vođama i ratnicima. Iako u srpskoj srednjovekovnoj istoriji postoji niz primera uspešnih i obrazovanih žena koje su samostalno vladale, išle u diplomatske misije i upravljale državom (poput kneginje Milice), čini se da njihov istorijski značaj u književnosti za decu nije dovoljno istaknut. Najviše pažnje ženskim likovima posvetio je S. Stanišić: ovaj pisac posvetio je dve knjige kraljici Simonidi (jednu u ediciji *Život srpskih srednjovekovnih vladara*, i jednu u ediciji *Istorijska potraga*²³), i jednu knjigu kraljici Jeleni Anžuskoj²⁴ (edicija *Istorijska potraga*).

Najčešće birane istorijske ličnosti srpskog srednjeg veka u književnosti za decu svakako su Stefan Nemanja (osnivač dinastije Nemanjića i utemeljitelj srpske srednjovekovne države) i njegovi sinovi Sava Nemanjić (prvi srpski arhiepiskop, književnik i svetitelj, kojeg đaci danas proslavljaju kao školsku slavu) i Stefan Prvovenčani (prvi srpski kralj). Pored ličnosti zaslužnih za formiranje srpske srednjovekovne države i crkve, pisci za decu najviše prostora ustupili su kralju Milutinu i caru Dušanu. Reč je o ambicioznim vladarima koji su vodili izrazito osvajačku politiku i važili za dobre ratnike, za vreme čije vladavine je Srbija znatno širila svoje granice. Stiče se, dakle, utisak da je izbor istorijskih ličnosti uslovljen pre svega nastojanjem da se u kulturnom pamćenju fiksiraju oni fragmenti istorije kada je Srbija bila na vrhuncu moći.

Povratak srednjovekovnim temama u književnosti za decu može se posmatrati kao nastojanje da se istorijska istina sačuva preoblikovanjem u kontekstu koji je izmišljen, zabavan i zanimljiv mlađoj čitalačkoj publici. I dok neki autori, poput Svetlane Velmar Janković, pripovedajući o najsvetlijem dobu srpske istorije, najmlađim čitaocima nude „nacionalno osećanje koje nije ni jednostavno ni jeftino”²⁵, neki drugi su, u istoj nameri, skloni da istoriju ulepšavaju i idealizuju (Vitezović, Stanišić). Zaista, kulturno pamćenje ne može da sačuva prošlost kao takvu, već prošlost opstaje u sadašnjosti onako kako je društvo u stanju da je rekonstruiše u skladu sa kontekstom²⁶.

²³ S. Stanišić, *Gde je Simonida*, Beograd, Vulkan, 2018.

²⁴ Idem, *Na dvoru Jelene Anžuske*, Beograd, Vulkan, 2018.

²⁵ J. Ljuštanović, *Umetnost nacionalnog vaspitanja*, „Letopis Matice srpske” 1999, nr 464/4, s. 538.

²⁶ J. Asman, *Kultura pamćenja*, Beograd, Prosveta, 2011, s. 39.

Literatura

- Asman J., *Kultura pamćenja*, Beograd, Prosveta, 2011, 363 ss.
- Ćorović V., *Sveta Gora i Hilandar do šesnaestog veka*, Beograd, Manastir Hilandar, 1985, 215 ss.
- Gajić A., *Neomedievalizam u savremenoj društvenoj teoriji*, „Zbornik Matice srpske za društvene nauke” 2013, nr 142, ss. 49-61.
- Gajić A., *Srednjovekovni feudalizam, stari i novi*, „Letopis Matice srpske” 2013, nr 491/6, ss. 830-856.
- Golijanin Elez S., *Poetika kulture u savremenoj srpskoj književnosti za decu (izazovi intertekstualnih traganja)*, [w:] *Savremena književnost za decu u nauci i nastavi*, red. V. Jovanović, T. Rosić, Jagodina – Kragujevac, Učiteljski fakultet – Pedagoški fakultet, 2010, ss. 367-384.
- Konstantinović S., *Ideologije u književnosti za decu*, Novi Sad, Ljubitelji knjige, 2006, 127 ss.
- Kulauzov Reba J., *Priče o dinastiji Nemanjića*, Beograd, Edit, 2013, 44 ss.
- Lazić L., *Plemstvo roda i plemstvo književnosti*, [w:] http://www.zmajevdecjeigre.org.rs/detinjstvo/br1_99/plemstvo.html [dostep: 10.04.2022].
- Ljuštanović J., *Umetnost nacionalnog vaspitanja*, „Letopis Matice srpske” 1999, nr 464/4, ss. 535-538.
- Pajić S., *Vizantija, srednji vek i neki problemi savremene interpretacije*, [w:] *Vizantija u (srpskoj) književnosti i kulturi od srednjeg veka do dvadeset i prvog veka*, red. D. Bošković, Kragujevac, FILUM, 2013, ss. 61-72.
- Pijanović P., *Naivna priča*, Beograd, Srpska književna zadruga, Učiteljski fakultet, 2005, 301 ss.
- Polovina N., *Junaci srpske srednjovekovne prošlosti u romanima Slobodana Stanišića: identitet i ideologija*, „Detinjstvo: časopis o književnosti za decu” 2018, nr 1, ss. 55-63.
- Stanišić S., *Gde je Simonida?*, Beograd, Vulkan, 2018, 48 ss.
- Stanišić S., *Na dvoru Jelene Anžijske*, Beograd, Vulkan, 2018, 48 ss.
- Stanišić S., *Simonida*, Beograd, Vulkan, 2015, 204 ss.
- Stanišić S., *Skloni smo brzom zaboravu*, [w:] <http://www.novosti.rs/vesti/kultura.71.html:669864-Slobodan-Stanistic-Skloni-smo-brzom-zaboravu> [dostep: 20.05.2022].
- Šarančić-Čutura S., *Novi život stare priče*, Novi Sad, Zmajeve dečje igre, 2006, 176 ss.
- Uko S., *Rastko Nemanjić – Sveti Sava: aspekti identiteta u ideološkom i kulturološkom obrascu*, „Detinjstvo: časopis o književnosti za decu” 2018, nr 1, ss. 63-71.

- Velmar Janković S., *Knjiga za Marka*, Beograd, Službeni glasnik, Vulkan, 2013, 139 ss.
- Vitezović M., *Princ Rastko*, Beograd, Zavod za udžbenike, 2003, 148 ss.

References

- Asman J., *Kultura pamćenja* [Cultural Memory], Beograd, Prosveta, 2011, 363 pp.
- Ćorović V., *Sveta Gora i Hilandar do šesnaestog veka* [Mount Athos and Hilandar Until the Sixteenth Century], Beograd, Manastir Hilandar, 1985, 215 pp.
- Gajić A., *Neomedievalizam u savremenoj društvenoj teoriji* [Neo-medievalism in Contemporary Social Theory], "Zbornik Matice srpske za društvene nauke" [Matica Srpska Journal of Social Science] 2013, no. 142, pp. 49-61.
- Gajić A., *Srednjovekovni feudalizam, stari i novi* [Medieval Feudalism, Old and New] "Letopis Matice srpske" [Chronical of Matica Srpska] 2013, no. 491/6, pp. 830-856.
- Golijanin Elez S., *Poetika kulture u savremenoj srpskoj književnosti za decu (izazovi intertekstualnih traganja)* [Poetics of Culture in Contemporary Serbian Children's Literature (Challenges of Intertextual Searches)], [in:] *Savremena književnost za decu u nauci i nastavi* [Contemporary Literature for Children in Science and Teaching], V. Jovanović, T. Rosić (Eds.), Jagodina – Kragujevac, Učiteljski fakultet – Pedagoški fakultet, 2010, pp. 367-384.
- Konstantinović S., *Ideologije u književnosti za decu* [Ideologies in Children's Literature], Novi Sad, Ljubitelji knjige, 2006, 127 pp.
- Kulauzov Reba J., *Priče o dinastiji Nemanjića* [Stories about the Nemanjic Dynasty], Beograd, Edit, 2013, 44 pp.
- Lazić L., *Plemstvo roda i plemstvo književnosti* [Nobility of gender and nobility of literature]. Available at: http://www.zmajevdecjeigre.org.rs/detinjstvo/br1_99/plemstvo.html, [accessed: 10.04.2022].
- Ljuštanović J., *Umetnost nacionalnog vaspitanja* [The Art of National Education], "Letopis Matice srpske" [Chronical of Matica Srpska] 1999, no. 464/4, pp. 535-538.
- Pajić S., *Vizantija, srednji vek i neki problemi savremene interpretacije* [Byzantium, the Middle Ages and Various Problems with Modern Interpretation], [in:] *Vizantija u (srpskoj) književnosti i kulturi od srednjeg veka do dvadeset i prvog veka* [Byzantium in (Serbian) Literature and Culture from the Middle Ages to the Twenty-first Century], D. Bošković (Ed.), Kragujevac, FILUM, 2013, pp. 61-72.

- Pijanović P., *Naivna priča* [A Naive Story], Beograd, Srpska književna zadruga, Učiteljski fakultet, 2005, 301 pp.
- Polovina N., *Junaci srpske srednjovekovne prošlosti u romanima Slobodana Stanišića: identitet i ideologija* [Heroes of the Serbian Medieval Past in Slobodan Stanišić's Novels: Identity and Ideology], "Detinjstvo: časopis o književnosti za decu" [Childhood: a magazine about children's literature] 2018, no. 1, pp. 55-63.
- Stanišić S., *Gde je Simonida?* [Where is Simonida?], Beograd, Vulkan, 2018, 48 pp.
- Stanišić S., *Na dvoru Jelene Anžijske* [At the Court of Helen of Anjou], Beograd, Vulkan, 2018, 48 pp.
- Stanišić S., *Simonida* [Simonida], Beograd, Vulkan, 2015, 204 pp.
- Stanišić S., *Skloni smo brzom zaboravu* [We are Prone to Quick Oblivion]. Available at: <http://www.novosti.rs/vesti/kultura.71.html:669864-Slobodan-Stanisić-Skloni-smo-brzom-zaboravu>, [accessed: 20.05.2022].
- Šarančić-Čutura S., *Novi život stare priče* [New Life of An Old Story], Novi Sad, Zmajeve dečje igre, 2006, 176 pp.
- Uko S., *Rastko Nemanjić – Sveti Sava: aspekti identiteta u ideološkom i kulturološkom obrascu* [Rastko Nemanjić – Saint Sava: Aspects of Identity in Ideological and Cultural Patterns], "Detinjstvo: časopis o književnosti za decu" [Childhood: a magazine about children's literature] 2018, no. 1, pp. 63-71.
- Velmar Janković S., *Knjiga za Marka* [A Book For Marko], Beograd, Službeni glasnik, Vulkan, 2013, 139 pp.
- Vitezović M., *Princ Rastko* [Prince Rastko], Beograd, Zavod za udžbenike, 2003, 148 pp.

